

Kúpil som a ČO ďalej

niekoľko poznámok
pre
začiatočníkov

záhradné centrum

Kúpil som a čo ďalej ?

Všeobecné pokyny

– Kry pestované v škôlke v nádobách môžete vysádzať v záhrade na stálom mieste počas celej sezóny od skorej jari po neskorú jeseň.

– Stromy a kry plnia okrem dekoratívnej funkcie aj iné dôležité úlohy: chránia dom pred prašnosťou a pouličným hlukom, predstavujú ochranu proti slnečným lúčom a vetru, zvyšujú vlhkosť vzduchu a vytvárajú vhodnú mikroklimu.

– V malej záhrade pri dome nesadte stromy, ktoré v budúcnosti vyrastú do veľmi veľkých rozmerov.

– Zakúpené rastliny je vhodné zasadiť hustejšie než budú rásť v budúcnosti (záhrada by prvé roky pôsobila veľmi prázdno). Po rozbužení rastlín, po 3 – 4 rokoch, môžete niektoré z nich presadiť, čím čiastočne zmeníte kompozíciu záhrady.

– Kosenie trávniky bude jednoduchšie, ak vysadíte kry v skupinách. Pôdu pod skupinami krov vysteľte 5 – 8 centimetrovou vrstvou kôry, čím zabránite vysychaniu hornej vrstvy pôdy, okyslíte ju, obmedzíte rast buriny a ochránite koreňové systémy pred premrznutím.

– Správny a zdravý rast rastlín si vyžaduje ich hnojenie. S prihnojovaním začnite v apríli a opakujte ho 2 – 3 krát, najneskôr do konca júna, pričom naraz naneste 2 – 3 dag viaczložkového hnojiva na rastlinu. Ak máte k dispozícii hnojivo s dlhodobou účinnosťou typu „Osmocote“, obmedzte prihnojovanie na jedno počas skorej jari. Nasledujúce roky súbežne s rastom rastlín, dávku hnojiva opatrne zvyšujte. Hnojivo rozsypajte okolo rastliny – po obvode, ktorý vytvára koruna kra.

– Ak vo vašej záhrade dlhodobo prebýva pes, chráňte pred ním rovnako novo vysadené ako aj väčšie kry. Zvierata by mohli pri označovaní svojho teritória rastliny poškodiť (na ihličnatých koch vznikajú tmavé vypálené škvrny; väčšie kry zdola opadávajú a vyzerajú neesteticky). Ak chcete kry ochrániť pred psom (suky takéto škody nespôsobujú), musíte ho oplotiť drôtom alebo použiť postrek s odstrašujúcim zápachom.

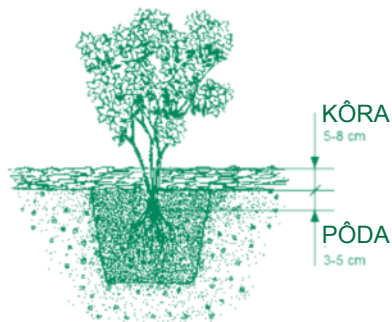

Sadenie

– Rastliny s presušeným koreňovým balom pred sadením intenzívne polievajte alebo namočte s nádobou na niekoľko minút do vody.

– Rastliny sadte tak, aby ste zakryli koreňový bal 3 – 5 centimetrovou vrstvou pôdy. Opakovanou chybou býva sadenie rastlín príliš hlboko, čo spôsobuje ich dusenie a odumieranie celých častí koreňového systému.

– Po vysadení rastlín zeminu okolo nich na ťažších pôdach mierne uhnětte alebo na ľahkých utlačte, pričom okolo rastliny ponechajte malú priehlbinu na sústreďovanie vody.

– Rastliny so „spleteným koreňovým balom“. Pri niektorých rastlinách, často aj pri vresoch, vresovcoch, azalkách alebo rododendronoch môžeme po vytiahnutí z črepníka sledovať silno prepletenú vonkajšiu vrstvu balu, pripomínajúcu plšť. V takomto prípade je veľmi dôležité šikovné zaobchádzanie s rastlinou. Pri nedbalom zasadení rastliny vznikajú medzi spletenými, slabo rozširujúcimi sa koreňmi a hrudami pôdy veľké medzery vyplnené vzduchom. Aj keď je pôda pri rastline optimálne vlhká, rastlina vedne a po istej dobe vysychá, pretože povrch koreňového balu prichádza do styku s okolitou (vlhkou) pôdou na primalej ploche. Dochádza k tom skôr, než spletené korene prekonajú zbitú vrstvu balu a začnú prenikať do pôdy.

Ako teda zaobchádzať s takouto rastlinou? Rastlinu pred sadením intenzívne polejte alebo spolu s črepníkom ponorte na istý čas do nádoby s vodou. Koreňový bal niekoľkokrát narežte záhradnými nožnicami alebo nožom, čím naručíte zbitú vrstvu, povzbudíte korene k regenerácii a prenikaniu do pôdy. Po vložení balu do vykopanej jamky dbajte o to, aby ste dobre vyplnili zeminou zvyšný voľný priestor tak, aby sa koreňový bal po celom povrchu stýkal s okolitou pôdou. Pôdu zalejte, rovnako ako po každom sadení.

Polievanie

Veľmi častou chybou súvisiacou s ošetrovaním je prelievanie stromov a krov v záhrade. V južnom Poľsku, kde sa vyskytujú skôr ťažšie pôdy a dochádza k dosť vysokému úhrnu zrážok v priebehu roku, rastliny by sa mali polievať len priamo po zasadení a následne v priebehu ďalších 2 – 3 týždňov je potrebné kontrolovať vlhkosť pôdy (polievajte iba ak je to nutné).

Rastliny, ktoré už rastú v záhrade si nevyžadujú polievanie. Ich korene musia „hľadať“ vodu v pôde samé. Polievaním môžeme rastliny podporovať (predovšetkým vzácne a náročné rastliny alebo rastliny, ktoré v lete pučia) počas predĺženého obdobia sucha alebo na piesčitých, silno priepustných pôdach.

Počas sucha rastliny polievajte skoro ráno alebo večer, nikdy nie počas poludňajších horúčav, čím by ste mohli poškodiť listy alebo ihličie.

Pravidelné polievanie krov v záhrade, predovšetkým na ťažkých a súdržných zeminách, často zapríčiňuje veľké škody. Rastliny sa v mokrej pôde „dusia“ a chorľavejú, až nakoniec uvádznu. Ak majitelia záhrad vidia vysychajúce alebo vädnuce výhonky myslia si, že sa jedná o príznaky sucha a rastliny polievajú častejšie, čo ešte zhoršuje ich stav.

Ochrana rastlín

V domácich záhradách s výskytom viacerých druhov rastlín, v ktorých sa neuplatňuje pravidelné polievanie zavlažovacím systémom, nie je poväčšine nevyhnutná chemické ošetrovanie ako v škôlkach. Ak a vyskytnú problémy, najlepším riešením na ich odstránenie sú prirodzené spôsoby, ktoré nie sú zdraviu škodlivé a neohrozujú životné prostredie. Dobré výsledky v boji proti škodcom predstavuje postrek všetkých rastlín vodným roztokom parafínového oleja skoro na jar. Môžete ho kúpiť v predajni so záhradkáckymi potrebami s rôznymi názvami ako Paroil 95SC, Promanal 012 AL. Takýto postrek pokrýva hrubou vrstvou vajička a larvy škodcov, ktoré sa dusia. Mnohé choroby a škodcov môžete zlikvidovať výťažkom z grapefruitových kôstok alebo prípravkami s obsahom hlistovcov, napríklad Larwanem. Niektoré problémy s rastlinami si však vyžadujú uplatnenie chemických prostriedkov:

• **Múčnatka** – vyskytuje sa predovšetkým na azalkách veľkokvetých, zemlezochoch, ružiach a bylinách, najčastejšie počas suchého, horúceho leta. Na rastlinách sa najprv objavia okrúhle biele škvrny na listoch a neskôr celá rastlina vyzerá ako obsypaná múkou. Ničenie: postreky až do úplného rozvinutia listov, čiže od začiatku júna do konca augusta, každé 3 týždne prípravkami: Falcon, Fungaflor, Score, Nimrod.

• **Rožtoče** – vyskytujú sa na smrekoch, magnóliách a iných listnatých kroch počas suchého a horúceho leta.

Na smrekoch sa prejavuje ako hnednutie a opadanie ihlíc v podobe veľkého „koláča“ najčastejšie na jednej (južnej) strane kra. Na listnatých kroch listy strácajú živú zelenú farbu, sivejú a zospodu sú sivohnedé, akoby pokryté prachom. Na ihliciach a listoch pod lupou vidieť nitky pavučiny, drobné pavúčky a ich vajička. Ničenie: postrek prípravkami: Nissuron, Talstar, Penstyl.

• **Nosánik** – chrobák poškodzujúci predovšetkým rododendrony, azalky a tisy.

1. príznakom sú okrúhle vyhrýzené miesta na čepeliach listov vznikajúce začiatkom júna. Vtedy ho treba ničiť podobne ako pásavku zemiakovú prípravkami: Talstar, Confidor.

2. príznakom (neskorá jeseň alebo jar) je obhryzený koreňový krčok, čiže výhonky rastliny plytko pod povrchom zeme. Takúto rastlinu už nedokážeme zachrániť a na boj proti škodcovi (vtedy v podobe larvy) je už prineskoro. Larvy môžete ničiť počas intenzívneho počeru ihneď po vyliahnutí z vajíčok, čiže v júli a auguste prípravkami Nurella D, Pyrinex. Miesto aplikácie chemických prípravkov môžete vyskúšať použiť silno toxické chemické prípravky a biologický prípravok, napríklad Larwanem.

• **Voška** – poškodzuje predovšetkým ruže, zemlezy, byliny a občas azalky. Na mladých listoch a vrcholoch výhonkov sa vyskytujú početné kolónie nehybného zelenavého alebo čierneho hmyzu, z ktorého najväčšie sú okridlené. Listy a výhonky rastliny sú lepkavé. Ničenie: Mospilan, Confidor alebo podomácky vyrobené aerosólové prípravky na ničenie škodcov.

• **Fytoftóry** – choroby koreňov, vyvolávané hubami a napádajúce predovšetkým rododendrony, cyprušteky a tisy. Rastlina aj napriek vlhkej zemiine vyzerá, ako by vädla, listy mäknu a ovísajú až nakoniec usychajú. Ničenie: spočíva predovšetkým na prevencii zabezpečením drenáže pri sadení, „neprelievanie“ rastlín, dbanie o to, aby sa pri koreňoch neusádzala voda. Ak sa príznaky objavia len na časti rastliny, presadte ju, pričom

na novom mieste vytvorte optimálne podmienky, odstráňte choré výhonky a polejte, prípadne ich postriekajte prípravkami: Aliette, Previcur, Acrobat, Sandofan. Pokiaľ sa choroba prejaví na celej rastline, nedá sa už zachrániť.

Ak kry vo Vašej záhrade rastú pomaly, sú choré alebo zle kvitnú a vyššie uvedené, veľmi všeobecné pokyny Vám nedokážu pomôcť, obráťte sa o radu na najbližšiu pobočku Strediska poradenstva pre poľnohospodárov alebo Štátneho inšpektorátu ochrany rastlín. Aj v našej škôlke Vám ochotne poradíme pri riešení problémov súvisiacich s ich pestovaním. Ak našim zamestnancom dodáte kúsok vetvičky so znepokojivými príznakmi a malú vzorku pôdy, pokúsime sa Vám poradiť, ako v danom prípade postupovať.

Azalky a rododendróny

Rododendróny sú celoročne vädzyzelené kry aj napriek tomu, že kvitnú len 2 – 3 týždne, výberom rôznych druhov a odrôd sa môžete tešiť z rozprávkovo kvitnúcej záhrady od začiatku marca dokonca do polovice júla.

Väčšina druhov rododendronov pochádza z horských oblastí Číny, Nepálu, Severnej Ameriky a Japonska, ak ich preto chceme v našej záhrade úspešne pestovať, musíme najprv spoznať ich základné nároky a následne sa pokúsiť vytvoriť im pre ne podmienky aspoň približné ich optimálnym.

V prirodzených podmienkach rododendróny rastú takmer vždy v stredne súdržnej zemi alebo ľahkých, priepustných a kyslých pôdach. Pred zasadením krov pôdu primerane pripravte. Ak je pôda ľahká a piesčitá, stačí ju vymiešať do hĺbky 30 – 50 cm s kyslou listovou alebo vresovou zeminou, rozloženou lesnou humóznou vrstvou alebo jednoducho rašelinou vo vysokom pomere 1:1.

Ťažkú, hlinitú zeminu nahradte 30 – 50 centimetrovou vrstvou ľahkej, priepustnej a kyslej pôdy (ako vyššie).

KYSLÁ PÔDNA REAKCIA 4,5 – 6 pH JE ZÁKLADNOU PODMIENKOU ROZHODUJÚCOU O ÚSPEŠNOSTI PESTOVANIA RODODENDRONOV. V záhradkárske predajniach môžete kúpiť jednoduchý acidimeter na meranie kyslosti pôdy.

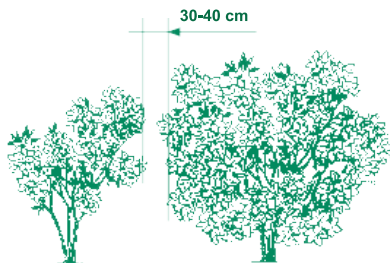
Rododendróny si vyžadujú trvale vlhkú pôdu ale zároveň neznášajú stojatú vodu v oblasti koreňového balu a nedostatok vzduchu. Pri ľahkých a priepustných pôdach sa stretne skôr s problémom nedostatku vody, v období sucha preto musíme rastliny polievať – najlepšie mäkkou vodou (dažďovou, z rybníka). Pri ťažkých a priepustných pôdach hrozí zvýšené množstvo vody a nezriedka dochádza k duseniu rastlín. Záhony rododendronov musia byť preto vybavené veľmi dobrou drenážou. Záhony môžu byť ohradené pňami stromov, kameňmi, železničnými podvalmi a podobne a vyplnené 35 – 50 centimetrovou vrstvou pôdy, doktorej zasadiť rastliny.

Väčšina rododendronov pochádza z horských oblastí s veľmi vysokým úhrnom zrážok a vysokou vlhkosťou vzduchu, nezriedka rastú na úbočiach vysokohorských pásiem, kde tvoria kolónie porastov, podobne ako kosodrevina v Tatrách. Pri sadení rastlín v tieni alebo polotieni, vo väčších skupinách, na miestach chránených proti vetru, v blízkosti záhradného jazierka alebo umelého prameňa, zvyšujeme vlhkosť vzduchu v ich blízkosti, čím vytvárame náhradu ich prirodzených podmienok. V jemnom polotieni sa zvyšuje odolnosť rastlín proti mrazu a predlžuje sa doba kvitnutia. Treba však zdôrazniť, že rododendrony nie sú výrazne tieňomilné rastliny (lepšie znášajú slnečné stanovište ako úplný tieň).

Rododendrony by sa mali vysádzať v skupinách po niekoľko až niekoľko desiatok rastlín, vo vzdialenosti 30 – 40 cm voľného priestoru medzi korunami stromov. Takáto vzdialenosť medzi rastlinami postačí na približne 3 – 5 rokov. Rastliny rozsadíte ak sa začnú navzájom dotýkať vetvami. V takýchto skupinách sa rododendrony cítia podstatne lepšie, navzájom sa chránia proti vetru a vytvárajú si v rámci celej skupiny rastlín priaznivejšiu mikroklimu.

Rododendrony majú plytký koreňový systém a neznášajú dobre vysoké zasolenie pôdy (vysoké dávky minerálneho hnojiva), preto im vytvorte stály a rovnomerný prístup k živinám.

Túto podmienku najľahšie splníte použitím jemného organického hnojiva (pokiaľ je k dispozícii) alebo hnojiva s dlhodobou účinnosťou – typ „Osmocote“, „Multicote“. V prípade mladých rastlín vysokých do 1 m dávajte 50 – 70 g/m². Pri starších rastlinách dávku primerane zvýšte o približne 30 % pre rododendrony

trpasličie, botanické druhy a azalky japonské dávku zmenšite o polovicu. Plná hrst zodpovedá približne 70 g hnojiva.

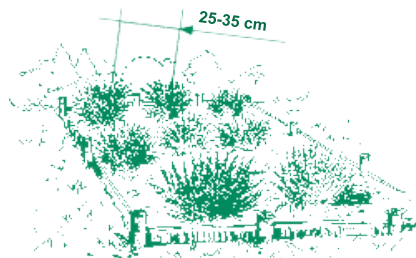

Odtrhávajúce odkvitnutého kvetenstva, zabránenie vzniku ovocia a semien má priaznivý vplyv na rast nových výhonkov a kvalitu kvitnutia v nasledujúcom roku.

Azalky sú kry patriace do rodu Rhododendron, ktorým na zimu opadáva lístie. Aj keď majú podobné nároky ako vyššie uvedené rododendrony, ich pestovanie je jednoduchšie. Kvety azalky sa vyznačujú farebnou rozmanitosťou – vždy sú to však farby „teplé“, na rozdiel od „studených“ odtieňov kvetov rododendronov.

Vresy a vresovce

Predstavujú dokonalý, takmer po celý rok farebný doplnok skupiny azaliiek, rododendronov a ihličnanov. Vresy a vresovce sú náročné na ľahkú a kyslú pôdu; najlepšie je vysádzať ich v hlúčikoch (viacero kusov rovnakého druhu) v hustote 10 – 15 ks./m². Kríčky nesadíme príliš hlboko ale len natoľko, aby bol koreňový bal zakrytý novou zemínou.

Vresy a vresovce sa musia pristrihávať každý rok. Vresy kvitnúce v lete a jeseni pristriháajte na jar, pred začiatkom vegetácie, pričom odstraňujte celé odkvitnuté kvetenstvo. Vresovce kvitnúce na jar pristriháajte po ukončení kvitnutia.

Vresy a ešte viac vresovce sú citlivé na mrazy a mrazivé vetry. V našom klimatickom pásme musia byť na zimu zakryté konármi ihličnanov alebo špeciálnou textíliou.

úhynu rastlín, zakrývajte ich počas prvých 3 – 4 zím po zasadení slamou, papierom alebo špeciálnou textíliou.

Veľmi dôležité je aj vystielanie pôdy pod krom za účelom ochrany koreňového systému proti zamrznutiu.

LETO

ZIMA

Magnólie

V závislosti od odmeny ich poznáme ako väčšie kry alebo malé stromčeky. Pri plánovaní nákupu magnólií pre ne musíme pripraviť postačujúce miesto v záhrade. Najpôsobivejšie vyniknú najmä v dobe kvitnutia, ako jednotlivé kusy na trávniku.

Obľubujú teplé a tienisté stanovištia. Darí sa im na stredne súdržnej zemine, úrodnej a jemne kyslej pôde. Najhodnotnejšie druhy a odrody magnólií sú citlivé na mráz, predovšetkým v mladom veku, ak preto chcete predísť riziku

***

Vyššie uvedené „pokyny“ na sadenie a ďalšie pestovanie som pripravil pre začínajúcich „záhradníkov“ na základe odbornej literatúry.

záhradné centrum

www.malgard.sk
e-mail: obchod@malgard.sk
obchod@malgard.sk

ul. Osloboditeľov 60/29
tel: +421 47 483 10 09
+421 911 287 690, +421 903 656 244